

Филип Рот „Гърдата“

Всичко започна особено. Но нима би могло да започне по някакъв друг начин? Казват, че всичко под слънцето започва „особено“, завършва „особено“ и изобщо си е „особено“: свършената роза е „особена“, несвършената – също, но такава е и най-непретенциозната розова роза, цъфнала в двора на съседите. Знам, че от определен ъгъл всяко нещо може да ни се стори възвишено и загадъчно. Поразсъждавайте за вечността, поразмишлявайте, ако сте в настроение, върху забравата и всичко ще ви се стори едно голямо чудо. При цялата си скромност обаче ще ви разкрия, че има неща, които са по-удивителни от останалите, и аз съм едно от тях.

И така, всичко започна особено, с лек сърбеж в слабините от време на време. През първата седмица се заключвах по няколко пъти на ден в мъжката тоалетна до кабинета ми в литературния факултет, смъквах си панталоните, опипвах се как ли не, но така и не откривах нищо особено. Неохотно, с половин душа (и никога докрай), решавах да не му обръщам внимание. Цял живот съм бил толкова всеотдаен хипохондрик, толкова болезнено чувствителен към всяка промяна на телесната температура и правилното функциониране на организма си, че когато издайническите симптоми започнаха да се появяват с ежеседмична настоятелност, аз, какъвто съм си разумен, въобще не открих в тях безспорните признаци на тежка и неизлечима болест. Въпреки мрачните предчувствия за печален край, парализа или непоносимо страдание, които неизменно съпътстваха всяка моя нова болка или треска, длъжен съм да призная, че навъртях трийсет и осем години без никакви сериозни заболявания. Радвах се на сърцато храносмилане, надеждна потентност, не страдах от липсата на енергия или апетит, бях мъжкар към метър осемдесет и три висок, с изправена стойка и елегантна фигура, запазил всичките си зъби и по-голямата част от косата си. Следователно, под влияние на хипохондричното си вайкане отдавах сърбежа в слабините си на нервно заболяване, нещо от рода на херпес зостер – само че по-лошо, – докато в същото време знаех, че, както обикновено, ми няма нищо.

Тук обаче допусках грешка. Имаше ми нещо. Измина още една седмица и съзрях едва забележимо порозовяване на кожата под къдравите черни срамни косми, но то пък беше толкова бледо, че го отдадох на самовнушението. Измина нова седмица – според моята статистика „инкубационният“ период излизаше двайсет и един дена – и една вечер, когато влязох под душа, отново се огледах отдолу и открих, че през този дълъг и изтощителен ден, изпълнен с преподаване, конференции, разкарване напред-назад с колата и обядване навън, плътта в основата на пениса ми е придобила лек червеникав оттенък. Приличаше на петно, сякаш малинка или черешка се бе размазала по космите и сокът се бе стекъл по члена, оцветявайки основата неравномерно, но без никакво съмнение, в *червено*. Не, не, реших в следващия миг, сигурно е от гашетата (при паническият страх, който ме обзе, през ум не ми мина, че гашетата, смъкнати на пода в краката ми, бяха бледосини). Три пъти измивах члена и космите си под душа, сапунисвах и търках, намазах се с дебел слой пяна от бедрата до пъпа; полях се с гореща вода – нетърпимо гореща този път, – но петното си стоеше. Не беше нито обрив, нито краста, нито натъртено или възпалено, а просто ярко изразено оцветяване, за което начаса реших, че е рак.

В следващия миг вече телефонирах на моя лекар. Доктор Гордън е педантичен и добросъвестен човек, който, въпреки усилието ми да прикрия тревогата си, усети страха в гласа ми и ми предложи да се облече, да прекоси целия град и да ме прегледа. Беше полунощ, време, в което според мистиците се случват всички превъплъщения, време, в което са нужни неистови усилия, за да измъкнеш някой нюйоркски лекар от дома му. Ако онази нощ Клеър бе при мен, а не в своя апартамент, за да подготвя някакъв доклад, сигурно страхът щеше да ми даде кураж да настоявам доктор Гордън да тича презглава. Разбира се, при тези симптоми, пък и в такъв час, нямаше голям шанс доктор Гордън да ме прати в болница. Още по-малка бе вероятността, разглеждана от позицията на това, което днес знаем – или по-точно продължаваме да не знаем, – някой в болницата да предотврати или спре нещастieto ми. Навярно доза морфин би облекчила болката и ужаса на следващите четири часа, но нямаме основания да смятаме, че процесът би могъл да се овладее с някакво по-умерено медицинско средство от евтаназията.

Ако Клеър бе до мен, сигурно щях напълно да падна духом, но озовал се сам, изведнъж се почувствах засрамен и жалък от загубата на самоконтрол. Не бяха минали и три минути,

откакто открих петното, и вече лежах мокър и гол на кожения диван, безуспешно се опитвах да контролирам тремолиращите нотки в гласа си и докато гледах надолу към пениса си, описвах на лекаря онова, което виждах. „Стегни се!“, заповядах си аз наум и наистина се стегнах, както винаги, когато си го наложа. Казах, че ако ме е сполетяло онова, което ме хвърли в паника в оня първи тревожен миг, то може да почака до сутринта; а ако не е то – пак може да чака. Все някак щях да се справя. Бях изтощен от тежкия ден, пък и уплашен до смърт. Щях да намина през кабинета му на следващия ден – каква смелост от моя страна, – по обяд. „В девет“, подчерта той. Съгласих се и добавих възможно най-спокойно: „Лека нощ“.

Бях разказал на доктора по телефона историята на сърбежа в слабините си и бях описал, както ми се струваше, потъмнелия си член с медицинска безпристрастност. Не споменах за третия симптом, тъй като го свързах със „състоянието“ си едва след като оставих слушалката. Ставаше дума за неистовото развихряне на чувствителността във въпросната част на тялото ми, когато се любехме с Клеър, чувствителност, появила се през последните три седмици. До този момент го отдавах на подновената страст към приятелката ми. Не бих могъл да обясня откъде се взе и защо. В моите очи Клеър, инак пищна и хубава млада жена, нито беше станала по-сексапилна, нито по-малко, но аз бях щастлив да си възвърна страстта към нея. Неутолимото желание, което физическата ѝ красота възпламеняваше в мен през първите две години на нашата връзка, бързо затихваше през последната година, докато стигнахме до два, най-много три пъти месечно, а накрая – почти само тогава, когато тя поемаше инициативата.

Моето постепенно охладняване, студенината ми, бяха потискащи за нас, но тъй като и двамата бяхме преживели тежки емоционални катаклизми и психически срывове (тя бе дете на непримиримо враждуващи родители, а аз – бивш съпруг на една бясна жена), и за двама ни беше непосилно да направим първата стъпка към раздялата. Въпреки че беше ужасно потискащо за красива двайсет и пет годишна жена като нея да бъде пренебрегвана нощ след нощ в леглото, Клеър никога не изрази външно съмненията, отчаянието, страданието или гнева, които дори аз смятах, че несправедливо съм я накарал да изпитва. Тя, естествено, си плаща за подобно „хладнокръвие“ – не е най-сложно изразяващата се жена в моя живот, въпреки жарта, която влага в секса, – но аз навлязох, или по-скоро, бях навлязъл в оня период от живота, в който спокойният пристан и прозрачните, тихи води допадат много повече от пенливия драматизъм на откритото море. Там, където преди ме мамеха спонтанността и темпераментът, сега откривах уюта на уравновесения характер и липсата на изненади. Овладеяността на Клеър понякога я правеше недотам отзивчива и разнообразна в разговор или компания, колкото ми се искаше, но аз бях прекалено доволен от устойчивото ѝ здравомислие, за да я упреквам в липсата на колорит. От „колорит“ ми беше дошло до гуша, не, благодаря – последните шест години ми бяха достатъчни.

Затихването на страстта ме депресираше ужасно, защото през изминалите три години с Клеър си бяхме изработили свой начин на съвместен живот, а той включваше самостоятелност от време на време, осигуряваше ни топлина и чувство за сигурност по отношение на взаимната ни привързаност, без да ни обременява със зависимостта, угнетяващата скука, необузданото и нецеленасочено желание или безспирните кроежи за измама, надмощие и приспиване на бдителността, които бяха вгорчили живота на повечето семейства около нас. Благодарение на нещастното си детство Клеър бе толкова непокатима и лишена от илюзии за брака, колкото бях аз благодарение на злополучния си сблъсък с него – моят опит, макар и еднократен, бе породил у мен несломима воля за въздържание и аз си бях дал клетва, че никога повече няма да ми хрумне подобна глупост. Освен това ми се струваше, че друго благоразумно и приятно съжителство като нашето просто не би могло да съществува. Карахме я леко и почти без усилие, толкова се харесвахме, че имах усещането едва ли не за катастрофа (колкото и смъртно да ми се струваше това понятие тогава), когато, не щеш ли, като гръм от ясно небе, сексуалните ни отношения започнаха да ми изглеждат отегчителни и лишени от удоволствие. Наскоро бях приключил петгодишен курс на психоаналитично лечение и бях убеден, че раните, отворени по време на фарса, наречен мой брак (и мъчителния развод), са зараснали веднъж винаги. Не бях точно мъжът от едно време, но не бях и новобранецът, който думка барабана на самоокайването с бинтована глава и с печално накуцване се дотътря до кабинета на психоаналитика от бойното поле, известно още като „семеино огнище“. С Клеър животът стана нормален и уравновесен – за пръв път от десет години насам можех да кажа това за себе си. За

пръв път от времето, когато завършвах колежа и бях убеден, че представлявам сериозна и интелигентна личност, аз се чувствах отново така самоуверен, така здраво стъпил на земята и защитен от всички страни. Само дето страстта ми, наред цялото това изобилие, започна да затихва, и то точно към жената, която изпълни с удовлетворение новия ми живот. Това ме тормозеше и объркваше, но колкото и да се измъчвах, не бях в състояние нищо да променя. Накрая стигнах дотам, че няхах желание нито аз да я докосвам, нито тя да ме докосва. Записах час при бившия си психоаналитик, за да обсъдим липсата ми на сексуален апетит към Клеър, когато отново, *като гръм от ясно небе*, в мен лумна страст, каквато не бях изпитвал досега нито към нея, нито към някоя друга жена въобще.

Страст може би не е точната дума – беше нещо като бесен стремеж към непосредствена полова наслада, към плътско удоволствие от най-чист вид. Секс, но не в главата, нито в сърцето, а секс, раздиращ епидермиса на пениса, неангажиращ и опияняващ. Гърчех се от удоволствие в леглото, дерях чаршафите, отмятах глава и извивах рамене по начин, който ми се струваше по-характерен за жените, отколкото за мъжете, при това по-скоро за някакви въображаеми жени, отколкото за истинските. В такива моменти ми се струваше, че направо не издържам повече, едва ли не *ридаех* от удоволствие, а когато настъпеше оргазмът, налапвах ухото на Клеър и го ближех като куче. Ближех косата ѝ. Пъхтейки, осъзнавах, че ближа собственото си рамо. Последната седмица от моя инкубационен период изкарах върху нея като животно в постоянно разгонено състояние. Цяла година се бях търкалял равнодушно до нея, а сега като че навлизах в нова, компенсаторна фаза на еротична впечатлителност и плътско освобождаване, което не можеше да се сравни с нищо от досегашния ми опит – или поне така си въобразявах. „Това ли наричат разврат?“, питах аз щастливата си приятелка, върху чиято бяла кожа личаха следи от зъбите ми. Тя само се усмихваше. Косата ѝ бе сплъстена от пот като на малко момиченце, което цял ден е тичало в горещината навън. Тази машина за удоволствие Клеър.

Уви, никой досега не е изживявал това, което ме сполетя – то е отвъд проумяването, отвъд състраданието, отвъд комедията, независимо че там някъде има хора, знам това, които претендират, че едва ли не са стигнали до убедително научно обяснение; както и други, моите предани посетители, чието състрадание ме изпълва с дълбоко вълнение; а също и трети – невъзможно е да ги няма, – които неминуемо ще ми се присмеят. Понякога и аз съм един от тях – и аз разбирам, и аз проявявам състрадание, и аз усещам комичното. Де да можех обаче да задържа този смях поне няколко секунди, – де да можеше смехът ми да не е чак толкова мимолетен и горчив. Но вероятно това е моето бъдеще, в случай че лекарите успеят да задържат живота ми в сегашното му състояние и аз все още искам те да направят това.